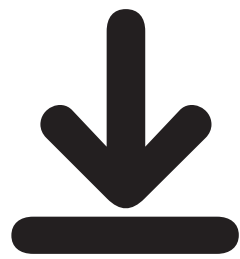

Kanskje
A.I.
er Guds
måte
å komme
tilbake på?

10 undersøkelser

1 Forord Namra Saleem

Namra Saleem er redaktør for 10 undersøkelser. Hun er podkastprodusent og konseptutvikler i Filt og har tidligere jobbet som informasjonsrådgiver i TrAP. Namra jobbet flere år som journalist i NRK før hun skiftet beite. Siden den gang har hun blant annet gitt ut romanen *I morgen vi ler*. Ikke minst spiller hun i garasje pop duoen FLTY BRGR GRL som i 2021 slapp debutalbumet *Love You Forever*, og andrealbumet *Happily Ever Never* i september 2023.

Jeg har tatt meg selv i å bekymre meg mye for fremtiden. Jeg vet ikke hvor vi er på vei og det skremmer meg. En ting er miljø og klima og hvordan vi behandler jordkloden vår, det andre er kapitalismen og at alt plutselig har blitt dyrere (lol, jeg vet, det å klage bare sånn generelt over «kapitalismen» er litt vel pretensiøst, but it is what it is). La oss heller ikke glemme høyreekstreme, rasistiske og generaliserende holdninger som vi ser mer og mer av, og at dudes som Andrew Tate faktisk klarer å få en følgerskare, uansett hvor godt Greta Thunberg setter han på plass. Det er akkurat som om jeg venter på at alt skal kollapse når som helst. Jeg vet, dette ble dark real quick, men jeg vil bare sette scenen for hvordan disse dystopiske tankene etter hvert banet veien for temaet for årets «10 undersøkelser», og jeg lover at det snart blir håpefullt.

For frykten for fremtiden ble etter hvert snevret inn til AI — kunstig intelligens, og akkurat teknologien og potensialet det bærer med seg, har jeg troen på. I avisa ber vi bidragsyterne, som består av kunstneriske, kreative og morsomme folk om å svare på: Hvordan vil AI forme fremtiden? Og hvordan ser den ut?

Jeg skal ikke lyve, jeg synes det er litt skummelt med kunstig intelligens, samtidig som jeg føler at jeg burde være frempå, å se nettopp fordelene AI kan skape for samfunnet vårt. Det som skremmer meg er at det er ukjent, og at det er ekkelt å tenke på at det vil finnes *ting* som kan tenke og eksistere uten at det er *ekte*, på den måten mennesker er ekte. Så vidt jeg forstår, er vi ikke der at kunstig intelligens har en bevissthet, men la oss si at vi kommer dit hen at den har det. Hvem er jeg da til å si at noe som har en bevissthet ikke er ekte — bare fordi det ikke har eksistert tidligere? Fikk du vondt i hodet av å lese den forrige setningen? I så fall så forstår jeg deg. Fordi jeg blir faktisk litt gal av å tenke på AI. Det er så mye jeg rett og slett ikke forstår.

Da jeg var hos frisøren for en stund tilbake, satt jeg der og bladde i «Illustrert vitenskap». Der kunne jeg lese en artikkel om amerikanske forskere som hadde utviklet et kunstig intelligent system. Systemet var basert på historiske data og kunne forutsi forbrytelser en uke i fremtiden med 90 prosent sikkerhet! For all del, dette kan hjelpe politi og rettssystemet med å forebygge kriminalitet og beskytte befolkningen, men jeg må innrømme at dette ikke akkurat var min første tanke. Jeg begynte å tenke på filmen «Minority Report», hvor protagonisten (spilt av Tom Cruise) ble beskyldt for en forbrytelse han enda ikke hadde gjort. Han måtte selvsagt rømme. Og boom — spennende film. Men nei, jeg liker ikke

tanken på å dømme noen på forhånd. Selv om det kan være en høy sannsynlighet for at noen vil prøve å begå et lovbrudd — føler jeg at man må ha med de ukjente faktorene. Litt på samme måte som jeg forestiller meg at mutasjoner kan skje. Jeg er ingen biolog, jeg vet ikke om jeg forstår mutasjoner en gang, jeg tror jeg bare prøver å si at selv om noe etter all sannsynlighet er ment å skje — så er det jo ikke sikkert at det skjer? Ikke minst at andre tilfeldigheter kan gjøre sitt inntog og påvirke et utfall.

Mens frisørlæreren gjorde en imponerende styling-jobb på krøllene mine, leste jeg også en artikkel på nettet om hvordan Twitter lærte Microsofts AI chatbot å bli et rasistisk rasshøl på under en dag. Dette viser hvor lett det er å påvirke AI på negative måter, og hvor viktig det er å være bevisst på hvordan vi både bruker og programmerer teknologien. Når det er sagt har jeg hørt at det er viktig å skille mellom hva som er kunstig intelligens og hva som er maskinlæring, for de to tingene er visst nok ikke en og samme ting. Kanskje var problemet med rasist chatboten nettopp maskinlæringsdelen, eller typ at den ikke var så god på kunstig intelligens-delen? Uansett var det ganske fakka opplegg.

Andre fordeler kan være at færre av oss trenger å gjøre kjedelige, manuelle arbeidsoppgaver. Det kan bidra til effektivitet, at produksjonen går opp og rett og slett økonomisk vekst (all den tid jeg klager over kapitalismen). Men det at vi kan erstattes er ikke nødvendigvis bra, med tanke på økt arbeidsledighet og endringer i arbeidsmarkedet, som kan føre til sosial ulikhet. Dette er en digresjon, men det får meg til å tenke på de der maskinene som finnes på butikker nå — hvor vi kan skanne våre egne varer. Jeg lurer på om flere folk hadde vært ansatt i butikkene hvor de har sånne maskiner hvis de ikke hadde dem. Eller har det faktisk ført til flere ansettelser fordi man trenger folk til å hjelpe folk til å bruke maskinene, fordi det alltid blir noe lok?

Uansett, selv om det alltid vil være for- og motargumenter når det kommer til AI — mener jeg jo ikke at vi ikke skal utforske teknologien. Det er noe veldig fascinerende med det.

Filmen «Her» viser også hvordan AI kan ha en stor innvirkning på våre personlige liv, ved å bli en viktig del av vårt sosiale liv og følelsesmessig velvære. Selv om det fortsatt var freaky at AI-dama (spilt av Scarlett Johansen) var så ekte, var det jo fint å se hvordan hun kunne være der for ensomme og deprimerte Theodore Twombly. Det er en av de fineste filmene jeg har sett, men jeg tenkte også litt på hvordan AI-venner og AI-kjæresten kunne

føre til at flere mennesker egentlig ble mer ensomme, i hvert fall med tanke på å kunne ha ekte menneskelige relasjoner med ekte mennesker.

En annen film, «Ich bin dein Mensch», hvor Alma, en forskerdame som skal teste ut drømmemannen (en AI-robot-mann) i tre uker, går også inn på dette — hvordan kunstig intelligens kan være en slags erstatning for menneskelig kjærlighet og intimitet. Noe som kan føre til at folk mister evnen til å danne sunne og dype forhold med andre mennesker, og at vi blir mer isolerte og avhengige av teknologi. Men, jeg ser også hvordan teknologien i disse to filmene på mange måter hjalp hovedkarakterene. Theodore og Alma fikk oppleve glede, gode samtaler og trøst. I «Ich bin dein Mensch» blir Alma oppfordret til å se på Tom, robotmannen, som noe mer enn bare en maskin. Kanskje burde jeg ta imot den samme oppfordringen. Og kanskje må man se på det med et større blikk. At spørsmålet ikke er om AI kommer til å erstatte menneskelige relasjoner, eller om den kan skape bedre kunst enn oss, eller om den kan, ja, erstatte oss, men mer om hvordan den kan brukes som et hjelpemiddel.

Det som uansett er klart, er at det er opp til oss hvordan vi faktisk bruker AI og at vi, som med alt annet, er bevisste på konsekvensene og fallgruvene. Trolig er det det jeg egentlig er mest redd for. Typ stoler jeg på oss mennesker? Stoler jeg på dem som vil tjene penger på dette? Stoler jeg på at vi som har laget atomvåpen, klarer å utvikle AI-teknologi som brukes utelukkende godt? Og vil vi sørge for å utvikle denne teknologien på en måte som er etisk og respekterer grunnleggende menneskerettigheter?

I denne utgaven av «10 undersøkelser» har vi fått med et bredt spenn av folk som alle er nysgjerrige på AI, som humorkongen Javad El Bekali aka. @utlending.memes, grafisk designer og illustratør Neslihan Ramzi som utforsker potensialet til AI gjennom verktøyet DALL-E, og forfatter Sarah Zahid som har skrevet om livet som 50-åring i år 2050. Hvilke scenarioer ser Javad, Neslihan, Sarah og de andre undersøkerne for seg i denne utgaven om AI sin rolle i samfunnet? Og er de mindre dystopiske enn meg? For ja, jeg løy jo da jeg lovet at teksten skulle bli håpefull.

PS. Denne teksten ble skrevet med litt hjelp fra ChatGPT, på samme måte som man ville brukt Google til å søke opp informasjon eller en ordbok som hjelpemiddel, da ChatGPT ikke er så flink til å fange ens personlige stemme og muntlige stil. Men vit at det finnes en smart elev som en gang brukte nettopp ChatGPT i en skoleoppgave og fikk en femmer. ••

av kunstig intelligens

2

Det er 2050
og ChatGPT
har drept
poesien
Sarah Zahid

6

Nostalgi, AI,
Fremtid
og Fortid
Javad El Bakali
intervjuet av
Faduma Mohamud

3

Dall-e
Neslihan Ramzi

7

Tsundoku-lelê
João Doria de Souza

9

Menneskene
bak maskinene
Lara Okafor

4

AI— for oss
eller mot oss?
Arthur Wonder

8

«skriv et dikt
om kvensk
revitalisering»
av ChatGPT
M. Seppola Simonsen

5

A.I. Artificial
Intelligence
Amir Asgharnejad

10

404

Francisco Briceno

2

Det er 2050 og ChatGPT har drept poesien

Sarah Zahid

Sarah Zahid er forfatter, samfunnsdebutant og politiker. Hun studerer jus ved Universitetet i Bergen og er Oslo-spaltist for Aftenposten. Sarah debuterte i 2018 med diktsamlingen *La oss aldri glemme hvor godt det kan være å leve*. I 2022 ga hun ut sin andre diktsamling, *Bjørnholt vgs*, som VGs anmelder ga terningkast seks.

Se det for deg: Det er år 2050. Du er 54 år.

Du har en datter på 22 og en sønn på 18. Dere har ikke lenger skjermer. Dere trenger ikke å skrolle. Dere har linser, såkalte smartlinser, som navigerer dere gjennom hverdagen, i trafikken, på skolen og på soverommet. Linsene har 14 000 piksler og er 0,5 millimeter i diameter. Dere tar dem aldri av med mindre de må lades. Dere kan selv bestemme når dere vil se innhold eller ikke, dere får innholdet til å forsvinne når dere ikke bruker linsene.

Teknologien er større enn alt, muligens større enn Gud. Den har erstattet millioner av jobber, også kreative jobber – artistene spiller ikke lenger inn hele album. De bruker fem minutter på å spille inn stemmene sine, AI gjør resten av jobben. Med en håndbevegelse får du favorittlåten din på hindi eller mandarin, techno eller RnB. Det som imidlertid bekymrer deg mest, er den døende sjangeren poesi. For som ung voksen leste du poesi, du skrev poesi, og du ga ut diktsamlinger. Folk pleide å si at lyrikken var udødelig, at den krevde menneskelig kreativitet og dybde på en helt annen måte enn andre sjangre. I dag er det ingen som bruker et år på å skrive en diktsamling, det er ingen boklanseringer, ingen bokbad og ingen bibliotek. Folk leser riktignok poesi, men kun i et par minutter. De leser dikt og noveller foreslått av presise algoritmer. I år kom verdens første AI-genererte bestselger.

Den toppet salgene. Menneskeskapt poesi er fjernet fra bokhandelen.

Mens du vokste opp med tavle og kritt, og fikk lekser om Ibsen og Knausgård, har du barn som aldri har vært i et fysisk klasserom, barn som kaller bokhyllen i stua for «vintage-møbelet til mamma», barn som hverken kjenner til Shakespeare eller Hamsun. Sønnen din lærte om andre verdenskrig gjennom brillene, som virtuell soldat under slaget om Normandie.

Da VR-brillene kom i 2034, før linsene, begynte du å lese for dem før leggetid. Du leste side opp og side ned. Olav H. Hauge, Henrik Ibsen, Hans Børli og Lars Saabye Christensen. Du leste sakte, måtte forklare underveis, men du skjønnte straks at de var for unge for lyrikken så du prøvde Roald Dahl, Astrid Lindgren og H.C Andersen. Og i noen år hadde du oppmerksomheten deres. Du gledet deg til å lese Matilda for datteren din for førtende gang. Hun lyste opp, stilte spørsmål og lekte at hun flyttet møbler og krus med tankene. Så ble hun brått tenåring, og opptatt av sosiale medier, lipgloss, gutter og karakterer som de fleste på hennes alder. Men antallet timer hun satt med VR-brillene bekymret deg. Hun var ikke til stede på hverken middager eller filmkvelder selv om hun satt der.

Alt er tilgjengelig og menneskene er mer koblet sammen enn noensinne, men ironisk nok er ensomheten blant menneskene historisk høy. Det er et utbredt samfunnsproblem som gir utslag i form av økt utenforskap og psykiske lidelser.

Datteren din utfordret deg nylig: «Mamma, bekymringene dine er useless. Den tekniske fremgangen vil fortsette uavhengig av hva gamlingene mener. Var ikke foreldrene dine bekymret for at du satt for mye på iPhone? For mye foran TV-en? Hvordan er smartlinsene annerledes fra smarttelefonen?». Hun har et poeng. Foreldrene dine ba deg om å ikke sitte for nærme TV-en når du løp til stua for å rekke en fersk episode av X-Men Evolution på Fox Kids. Og når iPhone kom, når Instagram og Snapchat kom, sa faren din at du brukte mer tid på mobilen enn i den virkelige verden. Du satt på Mac-en alle årene på masterstudiet, også på fritiden. Du handlet på nett, du studerte på nett og du kommuniserte med venner og familie på nett. Du sovnet med iPhone i hånden, og det første du gjorde om morgenen var å sjekke varsler fra Insta og Face. Og du leste poesi primært fordi det gikk raskt og var praktisk. Du var en passiv og travel skroller som ikke hadde nok konsentrasjon til å lese en 400 siders roman. Hvordan er da ting annerledes? Jo, for teknologien hadde enda ikke tatt fullstendig over dagliglivet. Vi gikk fysisk til klasserommene, vi så hverandre i øynene og pratet med hverandre under kollokviégrupper og i auditoriet, vi la fra oss teknologien på dansegulvet, under sex og mens vi stod på ski, når vi klemte fysisk, mens vi leste dikt. Vi så ekte nordlys på Nøstet, når vi kysset kjente vi hårene reise seg på armene. Ting var betraktelig annerledes for tjue år siden.

Nedgangen begynte med Chat GPT i 2022. Chatboten var på det tidspunktet fremdeles fersk og primitiv. Lærerne var enda ikke særlig bekymret. De sjekket elevenes besvarelser for plagiat gjennom Ephorus, og de begynte å gi oppgaver som var for avanserte til å bli løst gjennom Chat GPT. Dere poeter ble bedt om å ikke bekymre dere selv om chatboten kunne

produsere faktiske og velskrevne dikt basert på et par nøkkelord. Mens dette foregikk var du takknemlig for at du fikk en barndom og oppvekst uten avansert teknologi. Det er paradoksalt at teknologien gjør hverdagen enklere og mer effektiv, samtidig som den tar mer tid enn den gir. Vi sløser tid, vi er distraheret fra jobb og studier og vi er sosialt isolerte.

Mest av alt skulle du ønske at datteren din kunne oppleve å finne riktige bøker på biblioteket selv, blant et stort utvalg, lese det som var feil og finne det som var riktig, at hun skulle finne kjærligheten ute i den virkelige verden, på butikken eller på den lokale festivalen. At hun skulle bli ordentlig kjent med andre og seg selv. Uten teknologien. For menneskeheten velger ikke alltid det som er til det beste for alle.

3

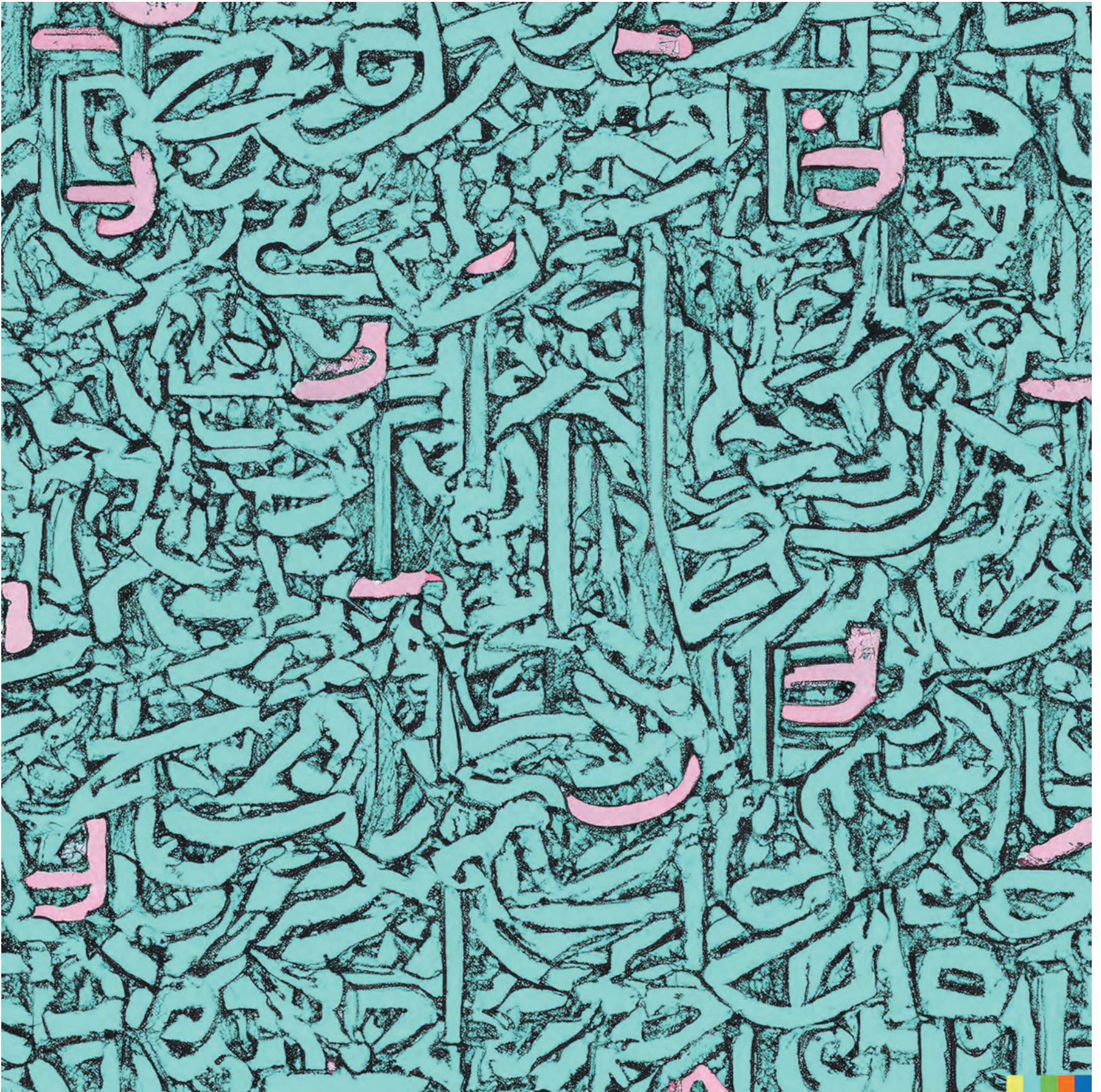
Dall-e

Jeg har valgt å utforske potensialet til AI ved å bruke programmet Dalle-E til å generere AI-baserte versjoner av mine tidligere kunstverk. Ofte blir jeg spurt om jeg er bekymret for at AI vil erstatte kunstnere som meg. For å adressere dette presenterer jeg disse verkene for å demonstrere hva AI kan oppnå når det blir gitt en etablert utgangspunkt. Det er imidlertid viktig å understreke at AI ikke kan generere slike verk uten å bygge videre på bidragene fra kunstnere, fotografer, designere og alle andre som har skapt visuelt innhold.
(Teksten er skrevet med ChatGPT)

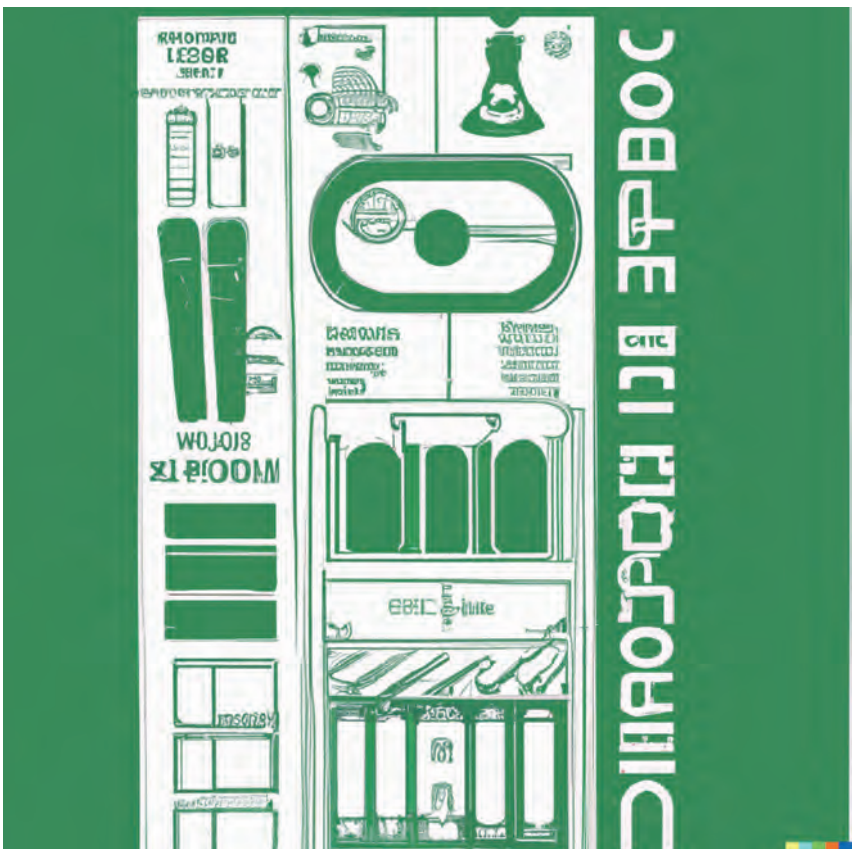
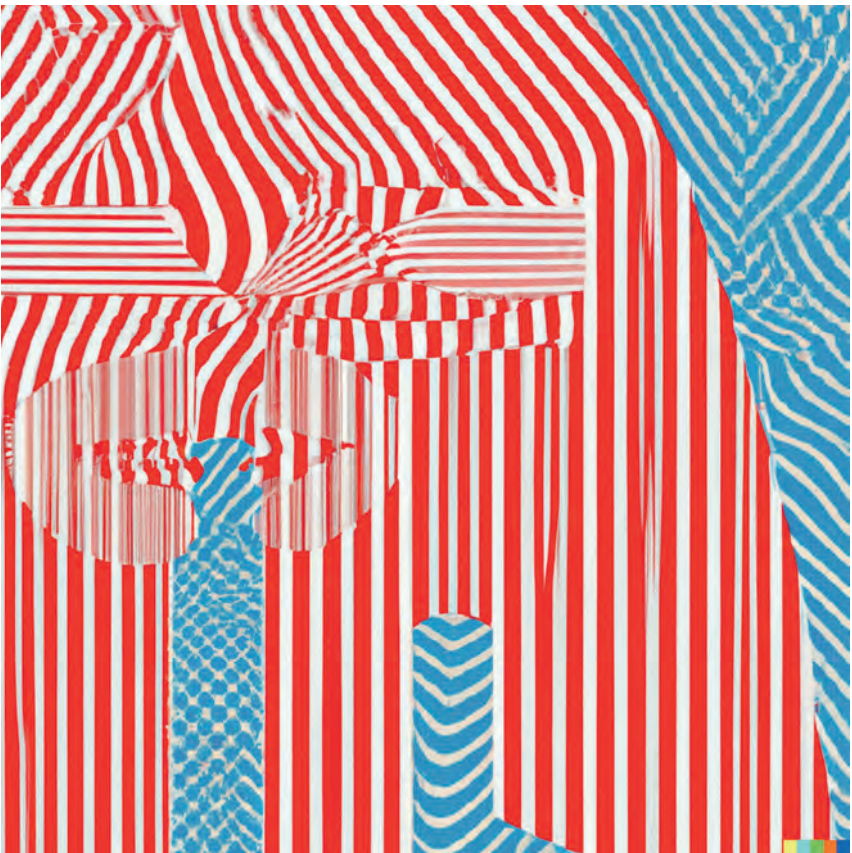
Neslihan Ramzi

Neslihan Ramzi er en grafisk designer og illustratør. Hun bruker sin irakisk-turkmenske bakgrunn som utgangspunkt i sitt arbeid. For tiden tar Neslihan en master i kunst i samfunnet, og jobber på Kunsthall Oslo.

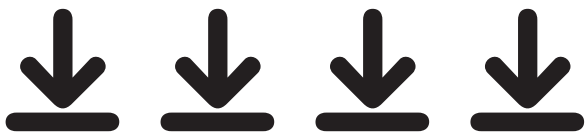

4

AI– for oss eller mot oss?

Det første jeg tenker på når noen nevner AI, er filmen *I, ROBOT* med Will Smith. Vi befinner oss i en utopisk verden, hvor det er laget roboter som skal hjelpe oss. Disse robotene har tre lover:

Arthur Wonder

Arthur Xavier Wonder Samma er fra Bergen, basert i Oslo. Som en transmann med bakgrunn fra Tanzania og Sør-Afrika er Arthur opptatt av samfunnsrelaterte temaer som inkludering og representasjon. Han studerer datasikkerhet og har en stor interesse innenfor teknologi, musikk, gaming, sport og bygging av PC spesifikt for FSP spill.

1.
De skal
følge
ordre
og ikke
handle på
egenhånd.

2.
De skal
ikke
skade noen.

3.

De har
lov til
å beskytte
seg selv
hvis de må.

Men,

en robot har drept noen, uten noen som helst grunn og hele filmen handler om at detektiven (spilt av Will Smith) skal fange denne roboten. Det høres kanskje litt ekstremt ut, men det minner meg om hvor feil det kan gå med AI hvis man tenker på at kunstig intelligens jo er laget for å være bedre enn oss mennesker. Problemet er bare at man putter AI inn i et samfunn hvor vi mennesker ikke engang står *samlet*. Hvordan skal kunstig intelligens være bedre enn oss når vi ikke engang klarer å komme overens og gjøre det bedre for oss selv? Hva gjør vi som mennesker om teknologien vi utvikler setter våre liv i fare og bidrar til at samfunnet blir mer partisk?

I tillegg til å studere datasikkerhet og å være i overkant opptatt av teknologi, er jeg også opptatt av antirasisme og LHBT-tematikk. Det har jeg fått fra mamma. Hun flyttet til Norge på 90-tallet og det første hun gjorde var å finne sin stemme. Hun vokste opp i Tanzania og på den tiden var det slik at kvinner skulle være hjemme. Siden jeg var liten, har hun vist meg at man må stå opp for det man mener er riktig og bruke stemmen sin. Jeg husker da jeg kom ut. Jeg fortalte henne hvor vanskelig det hadde vært for meg å akseptere den jeg var fordi jeg ikke hadde noen jeg kunne se opp til, noen som viste meg at det går fint an å være svart og trans. Mamma svarte: «Hvis du ikke tar den kampen, bidrar du til at andre føler det samme som du har følt. Du må ikke være synlig bare for deg selv, men vær synlig også for andre.»

Det er noe jeg har tatt med meg videre og det gjør jeg også nå, når jeg deler mine helt reelle bekymringer over AIs utvikling, særlig når det kommer til et fordomsfullt samfunn og hvem som kan ende opp med å bli samfunnets tapere.

AI-programmer kan bli partiske etter å ha lært data fra den virkelige verden og av oss mennesker. Som oftest er jo ikke denne partiskheten programmert inn med vilje, men heller noe som AI-programmet har lært på grunnlag av et datasett (altså en organisert samling av data eller informasjon som er matet inn) som noen har valgt som det liksom skal lære av.

I mai 2016 lanserte Microsoft AI chatroboten *Tay.ai* på Twitter, som et eksperiment på samtaleforståelse. I utgangspunktet skulle roboten lære av å snakke med mennesker på plattformen og bli «smartere» som et resultat av dette. Derimot gikk eksperimentet i vasken på under 24 timer. Brukere på Twitter lærte fort at *Tay.ai* repeterte hva enn du «matet» den med. Som en konsekvens av dette gikk *Tay.ai* fra å være uskyldig, til rasistisk, kvinnefiendtlig og homofobisk.

Amazon valgte i 2018 å slutte med å bruke AI som et sorteringsverktøy for jobb-søknader. Programmet var implementert til å velge hvem som skulle kalles inn til intervju. Basert på datasettet AI-modellen hadde fått fra Amazon selv, for søknader som var godkjent, ble ingen kvinner kalt inn til intervju. På grunn av data de brukte var fra Amazon selv. Ergo eksemplene de brukte, hadde overvekt av flere menn enn fra kvinner.

AI har også blitt brukt til å klassifisere individer i grupper og deretter komme med spådommer forutsatt at individet vil ligne andre medlemmer av gruppen. Derfor kan AI opprettholde sosial ulikhet ved å gjøre det lettere å diskriminere marginaliserte enkelte grupper. For eksempel får afroamerikanere i Wisconsin USA strengere straff enn hvite for akkurat samme forbrytelse fordi AI som vurderer dem som «høy risiko».

Hvis vi ser på hvordan samfunnet er i dag rundt om i verden, hvordan kan vi forvente at AI ikke gjør de samme feilene som oss mennesker? Når vi ikke har det samme etiske kompasset, hvordan skal vi forsikre oss om at AI-botene har det etiske kompasset som er riktig? Det finnes ikke noe fasitsvar på det, for når det kommer til moral og etikk lærer vi stadig noe nytt, og vi utvikler oss. Før MeToo-bevegelsen hadde man kanskje en tanke om hva som var riktig, så kom bevegelsen og man innså at alle ikke hadde de samme tankene om

hvordan det for eksempel skal være på et arbeidssted. I bunn og grunn er det fortsatt ting vi som mennesker ikke er bevisste på selv eller vet.

Det er et kappløp om utviklingen av AI-teknologi, men jeg føler at her må vi ha tungen rett i munnen og jobbe mer med teknologien istedenfor å være først ute. For det er her feilene vil kunne oppstå. La oss si at vi skal ha en AI som skal identifisere deg før du kommer inn på et utested. Hvordan kan vi forsikre oss om at den ikke tenker «Du er svart, du er så høy, du ser sånn ut, du er kanskje litt farlig, du kommer ikke inn»? En vokter på et utested kan for eksempel bruke informasjonen fra AI-boten, og si «Sorry, AI-boten sa du ikke slipper inn, jeg kan ikke gjøre noe med det». Slik sett kan AI også bidra til ansvarsfraskrivelse i forskjellige sektorer.

Men kan vi gjøre noe for å forme moralen og etikken til AI? AI er laget for at den skal være bedre enn oss mennesker. Så når programmet lærer av datasett som er partisk, gjør det den potensielt bedre – som i at den er partisk bedre enn oss, noe som er uheldig. Derfor er det viktig å påpeke at mangfold og inkludering må økes på alle nivåer i teknologisektoren så man får inn forskjellige perspektiver. For at AI skal bli bedre, må også vi som samfunn bli bedre, for det er oss den lærer av. Forenklet sagt: Hvis det kun er hvite, cis-menn som jobber med utviklingen av

AI – og som mater AI dataene – ja, da kommer det til å påvirke hvordan akkurat den AI-en blir. I motsetning til om man inkluderer et mangfold av mennesker og perspektiver. Man bør også tenke større enn å inkludere utelukkende teknologer, men også folk som har ekspertise i ulike felt og tematikker.

Til å være en teknologi-nerd virker jeg sikkert i overkant kritisk til AI, og helt klart, ikke alt ved AI er skummelt. Men det er viktig å huske på de systematiske forskjellene som finnes, spesielt mot marginaliserte grupper i samfunnet. For at vi som mennesker skal forsikre oss at dataen AI vil bruke er upartisk, må man inkludere og øke mangfoldet i prosessen. Et snev av partiskhet vil være nok for at AI programmet går skjevt. Noe som er mulig - med tid.

Det er vanskelig å si konkret hvordan fremtiden ser ut med AI. Fremtiden er lovende dersom man har kontroll på dataen som blir brukt, gjennomgår den med ulike perspektiver og bruker tid på programmet. Men det betyr også at vi må anerkjenne problemstillingen, også her i Norge, at vi har et partisk samfunn, og at dataene vi gir, kan bidra til at også AI-en blir partisk. Det handler rett og slett om mennesket før det handler om kunstig intelligens.

Når jeg prøver å se for meg en fremtid hvor vi har rushet inn AI i samfunnet vårt, blir jeg uansett bekymret. Men i denne fiktive fremtiden, hvor jeg er 30 år eldre og lever i et partisk samfunn håper jeg at jeg med min kunnskap om IT, datasikkerhet og antirasisme fighter systemet. Så ja, jeg kommer til å ta kampen, men helst håper jeg jo at vi stopper opp og tenker litt akkurat nå. Jobben med å øke mangfold i teknologisektoren og andre sektorer, den må også starte nå.

5

A.I. Artificial Intelligence

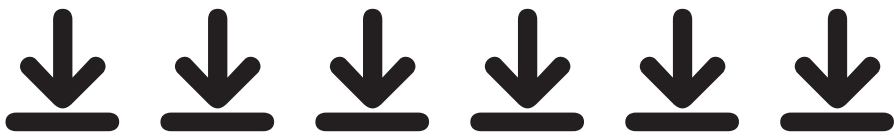
Amir Asgharnejad

Amir Asgharnejad er billedkunstner, komiker og skuespiller med utdannelse fra Kunstakademiet i Oslo. Amir har blant annet stilt ut på Galleri Golsa og Arteriet. Høsten 2023 har han to soloutstillinger, en ved Vest Agder kunstsenter i Kristiansand og en ved BO i Oslo. Han har medvirket i en rekke film- og tv-produksjoner, blant annet i filmen DRIB, i NRK serien Kunstnerliv og Oslo Zoo.

⑥

Nostalgi, AI, Fremtid og Fortid

*Intervju Faduma Mohamud
Foto Sakib Saboor*

Javad El Bakali

Javad El Bakali er en norsk komiker og tekstforfatter. Han står bak den populære humorkontoen *utlending.memes* på Instagram, og vant Humorprisen i 2022 i kategorien "Årets morsomste på nett". Samme år debuterte Javad som forfatter med boka *Dette er nordmenn* hos Kagge Forlag.

Faduma Mohamud

Faduma Mohamud er skribent, journalist og informasjonsrådgiver i TrAP. Hun er også kjent for aliaset ASDFGHJKL, et kunstprosjekt som vokste ut av DJ-ing. ASDFGHJKL trekker fra en rekke stilistiske påvirkninger, der både DJ-settene og lydprosjektene er konfronterende og sjangeroverskridende lydstykker som styrer mot eklektisk elektronisk musikk. Faduma er også medlem av kollektivet ONKOD, hvor hun utforsker ideer rundt feltoptak.

utlending.tweets @Utlendin... · 11.05.2023

sier du KI istedenfor AI har du fast jobb i morgenbladet og en 95 kvadrats leilighet på Tøyen som du fikk av faren din som premie for at du fullførte journalistutdanning i Volda

14

14

509

49k

Det er en av disse dagene i april der sola velsigner oss med noen sterke stråler. Planen er å møte Javad El Bakali, mest kjent som utlending.memes på sosiale medier, og Sakib Saboor, som også jobber for TrAP, i Bjørvika. Javad skal intervjues, Sakib skal ta bilder av oss.

De er begge sene.

Når de endelig kommer, bestemmer vi oss for å traske inn på Kunsthall Oslo, der vi får sitte i det aktivistiske biblioteket Assata.

Jeg: Hva tenker du om at vi har valgt dette området som location for framtida?

Javad: Altså det stedet her? Tenker du som i Bjørvika?

Jeg: Ja.

Javad: Jeg synes det er det støggeste stedet i verden for å være helt ærlig. Det er så malplassert. Og ikke noe i mot det stedet her (Assatas lokaler), men nå snakker jeg om alt annet enn det stedet her. Jeg synes bare, jeg vet ikke, noe er litt "off". Hele dette stedet eksisterte ikke da jeg gikk i 10. liksom, og nå gjør det? Det sier på en måte litt om hvor kjapt det har liksom blitt satt opp da. Også er jeg her aldri, jeg slet med å skjønne hvor vi i det hele tatt skulle møtes.

Javad referer til da vi hadde kontakt angående hvor vi skulle ta intervjuet, og nå som jeg tenker meg om, kan forsinkelsen delvis skyldes forvirringen rundt sted. Nå er ikke jeg en som ferdes noe særlig i området heller, men jeg har vært her før på grunn av Kunsthall Oslo og Assata.

Utgangspunktet for samtalen er AI, men når sant skal sies handler jo ikke AI bare om AI, det handler også om fremtiden, og når man begynner å snakke om fremtiden er det fort gjort å snakke om fortiden. Og liksom alt, alt henger jo sammen. Så, hvis du som sitter der og leser forventer en dybdeanalyse av AI, kan jeg bare si her og nå at

det ikke skjer. Dessuten, jeg skal jo forsøke å bli kjent med Javad også, en av Norges morsomste og en fyr med et meget interessant og viktig samfunnsblikk.

Javad: Det er sikkert her fremtiden er liksom, selv om dette stedet sikkert er under vann om noen år. Vet da faen jeg? Dette stedet her er rart. Alle som bor her også, jeg føler det er en brøkdell av de som liksom er herifra og det er kjemperart. De fleste som bor her, eier en kåk her, men de bor ikke her. De er bare her i ny og ne, og det føles tomt. Også prøver de å få det til å få det til å se ut som "vi har en Joker og en bar", det er bare en front.

Jeg: Og sånne små trær.

Javad: Sånne små støgge trær, som de har på Storo liksom. De har bare gitt oss Nydalen om igjen. Trodde de at jeg ikke ville legge merke til det? Fakk det, fak det stedet her. Ikke Assata/Kunsthall Oslo, men området.

Jeg: Du skal forresten få sitatsjekk på det her.

Javad: Jeg skal alltid ha sitatsjekk.

Jeg: Jojo, jeg bare nevner det. Jeg prøver å være en redelig journalist.

Javad: Det er loven, du må gi sitatsjekk.

Jeg: Noen unnlater å informere om det.

I ettertid har jeg sjekket hva Vær Varsom-plakaten, pressens etiske rammeverk, sier om saken. Jeg ble selv usikker på om det egentlig er loven, slik Javad sier. Det burde jo egentlig være det, især i et klima (internett) hvor ting lever sitt eget liv og det kan

råde en del misforståelser som følge av dette. Men la oss gå tilbake til hva den faktisk sier, og etter et kjapt søk på “det store internett”, forteller den at man har rett til sitatsjekk, men at det er kilden selv som må si de ønsker det. Journalister er for eksempel ikke pliktet til å opplyse kilder om at de har rett til sitatsjekk.

Javad: Jeg gjorde et intervju hos Dagbladet før påske der jeg sa at det ikke er alle som har råd til å stikke på fjellet, det er ikke alle som har hytte og så videre. Det var en sånn koselig påske-sak, liten greie. Journalisten var ikke slem eller noe sånt, hun var helt kul hun. Men så åpner jeg telefonen og det tikker inn i DM-sa, og jeg tenker hva er det som skjer nå? Som fører meg videre til Dagbladet, og så ser jeg hvordan de har vinklet det. “Reagerer på at folk har det for fint”, eller noe i den duren. Jeg ble satt ut, jeg følte det fikk meg til å virke som en sint fyr. Også gikk jeg inn på Facebook og sjofet kommentarfeltet, og tenkte “my goodness” folk har god tid.

Du kan tenke deg hvilken retning kommentarene tok av det Javad sa her på slutten. Jeg vil bare gjenta at folk har for god tid.

Javad: Jeg har liksom ikke sagt noe som helst.

Jeg: Tror ikke det har noe å si. Uansett hvilken mening en har, så er det alltid noen der ute som sier “hvordan våger du?”.

Javad: Jeg fikk en DM som var sånn “kanskje du skal dra tilbake til Marokko og være på hytta di der?”

Også er jeg bare sånn: jeg har ikke hytte der? Hva er det du prøver å si? Folk blir sure ass. Helvete, men ja.

Jeg: Jeg pleide å si jeg hadde hytte i Somalia da jeg vokste opp. Men...

Javad: Jeg sa jeg hadde svært hus, med ti etasjer og at vi hadde PlayStation 10. Drev å løy og sånt, så vi fikk det gjennom USA og greier. Vi hadde faktisk hus da, det hadde vi.

Jeg: Hadde som i fortid?

Javad: Ja, fattern har solgt det ass. Det er helvete å ha hus i Marokko. Folk bryter seg inn og tar liksom alt. Det er ikke noe vits i at det står tomt liksom.

Jeg: Ja, det har skjedd med oss også.

Javad: Jeg forstår dem, vi stikker derifra også bare etterlater vi et hus med schpa TV og sånt.

Jeg: Samme med de folka du nevnte tidligere som eide kåk i området her. Hva er vitsen med at ting står tomt?

Javad: Hvis jeg ikke hadde en dritt, så hadde jeg vært oppi der sjæl nå, funnet ting å ta og gjort det samme.

Jeg: Følern.

La oss gjøre et lite stopp her. Hvis du har fulgt godt med, så nevnte jeg tidligere at vi også skal snakke litt om AI, men hva er det egentlig? Mange er nok vant med den engelske forkortelsen, altså AI, men fordi KI dukker opp under her, så er det verdt å nevne at det bare er den norske oversettelsen. KI er kort for kunstig intelligens og kan beskrives helt grunnleggende som en type teknologi som skal etterligne eller simulere menneskelig intelligens i data-maskiner og systemer. Hvis du fortsatt klør deg i huet, så er det med andre ord noe

som er matet med informasjon eller data og skaper ting ut ifra det. Tingen i denne sammenhengen kan være alt fra tekst, bilde, musikk og senest i dag leste jeg at det også muligens er video også. Wow, utvikling.

Jeg: Hva er ditt forhold til AI?

Javad: Jeg lager veldig mye internett-basert humor, og ofte er det sånn at hvis jeg har en god spøk, så kan det for eksempel være vrient å få tak i et bilde til det. Og tenk deg å bare kunne plote inn “sur dame som gjør et eller annet”, ikke sant, så er det bare enklere å få det generert. Så sånn sett er jo AI kult, men jeg har egentlig ikke tenkt så mye rundt hvorvidt jeg kommer til å ha behov for det, ikke noe mer enn at det er gøy.

Jeg: Frykter du det på noen som helst måte da?

Javad: Nei egentlig ikke, i den grad at AI kan gjøre oss ... jeg vet ikke om jeg skal si AI eller KI, jeg føler folk som sier KI er rare, så jeg sier bare AI.

Jeg: Du kan bare si AI.

Javad: KI, Morgenbladet ... Hva mener du? Er det dop eller? Få litt KI bro. Nei, men jeg er ikke redd. Jeg ser at folk er... Jeg er jo 28, og du er yngre tror jeg?

Jeg: Jeg er bare ett år yngre enn deg, slapp av.

Javad: Ja, jeg vet ikke. Haha, greit.

Jeg: Jeg prøver ikke å “beefe” med deg, men jeg har bare syke traumer med folk som bare er sånn “hør nå her jenta mi, jeg er eldre enn deg og nå skal du få høre om de tre sekundene jeg har tilbragt mer enn deg på jorda...”.

Javad: Du husker ikke det her, men det var noe som het Smartclub før ...

Jeg: Ja, spesielt de som er sånn ett eller to år eldre enn deg, som snakker som om de er gamliser da du kom til verden.

Javad: Jeg trodde du var yngre, men greit. Det jeg synes er skummelt, er når dataen får et inntrykk av hvem du er da, det synes jeg er litt ekkelt.

Jeg: Hva mener du?

Javad: Det her med å få bedre brukeropplevelse. Se på TikTok for eksempel, vet ikke om det er en AI?

Jeg: Aner ikke, men tror de bruker AI-teknologi i algoritme-greiene deres.

Javad: Ja, ikke sant. Jeg synes det er skummelt som faen. Her om dagen snakket jeg om Braveheart, av en eller annen grunn. Du vet filmen, også sa jeg bare et eller annet om at jeg synes den var rar og at jeg var keen på å se den igjen. Også så jeg den, og dagen derpå får jeg opp en TikTok-video som var sånn "Here is how we did this scene", liksom "behind the scenes", og jeg har ikke skrevet Braveheart i det hele tatt. Nå høres jeg kanskje litt dum ut som bare "nå har jeg snakket om det, og etterpå viser telefonen min meg Braveheart".

Jeg: Nei, men det er flere som har snakket om det du nevner. Hvor rart det er, uten å helt skjønne hva mekanismene bak det er.

Javad: Ja, det skjer ofte liksom, og jeg synes det er scary. Det er scary som faen.

Noe jeg faktisk husker fra journalisthøyskolen er at stillhet også kan være et intervjuteknisk grep, som er nettopp det jeg gjør på dette tidspunktet i samtalen. Ja, det kan resultere at det blir kleint og du kan fremstå som uforberedt, men det kan også gi rom til å tenke for den du snakker med, og de kan finne på å si noe utover de spørsmålene du har forberedt kan dekke. Det er ikke alltid det egner seg, men her følte jeg meg lur og tenkte

det skulle komme mer snakk fra Javad.

Javad: Husker du 2011 eller 2012, da folk var sånn "bro, jeg søkte etter nye sko", og fikk opp Google Ads relatert til det. Det er ikke like skummelt, fordi det handler bare om at du har søkt på noe og Google vet det. Nå trenger du ikke være i en samtale engang og det synes jeg er mye mer skummelt, enn å liksom søke opp noe og få opp ting relatert til det. At det kommer da, er helt fair. Men ja, jeg synes det på en måte er skummelt i den grad at det er en maskinvare som konstant lærer seg nye ting og gjør ting veldig fort — men hvorvidt den kommer til å ta over, skru av alle lys, stenge vann og så videre, det skjer ikke. For den er laget av oss, ikke sant. Og jeg tror de folka som holder på med det her vet, eller sikkert har hatt inn en eller annen sperre, ett eller annet, en slags "brannmur" som gjør at det ikke skjer.

Som Javad, tror ikke jeg heller at AI kommer til å ta over. Denne følelsen av rask utvikling kan komme av tilgjengeliggjøring av AI-teknologi for folket, men denne frykten er nok noe som har vært der siden menneske og maskin ble en greie. Historien har vist oss hvor grusomme vi kan være uten teknologi, men hva nå? Svaret på dette er nok et par mastergrader, men jeg tror at denne frykten ikke bunner i selve teknologien, men mennesket i seg selv. Det er jo tross alt matet med informasjon fra oss og skapt av oss, som Javad sier her. Men ja, jeg tror jeg hadde andre spørsmål og ...

Jeg: Jeg vet ikke helt om det her er et spørsmål, men her om dagen så fikk jeg opp en sånn CAPTCHA-greie ...

Javad: Ja, det er når du må svare på om du ser en bil eller noe sånt ...

CAPTCHA er en forkortelse for "Completely Automated Public Turing test to tell Computers and Humans Apart", som med andre ord er en test for å finne ut om man er datamaskin eller menneske.

Jeg: Ja, og da fikk jeg opp et spørsmål som var sånn "trykk på alle rutene der du ser trafikklys", og man tenker i første øyeblikk at det er rett frem, noe det er. Det fikk meg til å tenke likevel, jeg brukte tjue minutter av livet mitt på å tenke over om skyggen til trafikklyset var en del av trafikklyset. Hva tenker du?

Javad: Var du fjern eller? Tjue minutter? Hvor god tid er det du har?

Jeg: Kanskje et kvarter da.

Javad: Et kvarter gjør det ikke bedre, det skal ta maks ett minutt.

Jeg: Jeg hadde ikke så mye å gjøre, hadde kanskje en del tid.

Javad: Tydeligvis. Virker som du hadde bra med tid.

Jeg: Men spørsmålet mitt er om du hadde inkludert skyggen? Jeg kan fortelle deg svaret etter du har svart.

Javad: Svaret var feil, antar jeg.

Jeg: Men er ikke skyggen også en del?

Javad: Skyggen er skyggen.

Skyggen er ikke en del av det, fordi

den kommer hvis sola skinner på den. Nei, nå høres jeg ut som ... men du skjønner.

Jeg: Jeg tviler på menneskeligheten min.

Javad: Jeg hadde nok bare huket av på det som er trafikklys, ikke skygge.

Jeg: Alle jeg har spurt har svart det samme som deg, så tror nok det er et meg-problem.

Javad: Det er ikke AI sin feil, det er din.

:(

Jeg: Min far er på det punktet hvor han for eksempel klikker på hva Google Oversetter får til, men hva tenker du om foreldregenerasjonen i møte med det her?

Javad: Apropos det med Google Oversetter, fattern dør også av at den kan arabisk. Han bare "sjof hvordan den snakker!", også er det en dame med datastemme som bare "marhaba".

"Marhaba" er arabisk og betyr hei, til de av dere som ikke vet.

Javad: Det stopper der liksom. Jeg vet ikke med dine foreldre, men mine tror på alt som kommer opp. Kanskje ikke fattern, men muttern gir helt faen. Hun sitter liksom og blar på TikTok, WhatsApp og sånn. Jeg kom på at hun for et par år tilbake fikk opp en video av en gigantisk hund som spiste trær, og den var åpenbart datagenerert og ikke ekte, men hun fikk for seg at den var i Marokko. Så hun bare "se Javad, så stor", og fikk helt packern, også var jeg sånn; det er der nivået er. Nå høres det ut som jeg sier at muttern er dum, hun er ikke dum i det hele tatt, men tingen er at hjernen hennes er ikke knulla av alt det drittet vi ser hver dag.

Jeg er på det punktet hvor jeg kan se en video av en fyr som går over en vei, og være sånn "det er ikke ekte", også kan det være ekte. Så jeg vet ikke hvor på skalaen jeg vil være. Jeg vil helst være der muttern er, som tror det er en 18 meter høy king kong-hund som spiser alle trærne den ser i Marokko. Vet da faen, "shout out" til muttern.

Jeg: Ja, vi elsker dem!

Javad: Vi hadde ikke klart oss uten dem.

Javad: Jeg kom på en annen ting relatert til dette. Muttern er jo ekstremt religiøs, og jeg husker jeg gikk i 8. eller noe sånt? Det var et viralt bilde på den tida av et ape-lignende vesen.

Jeg: Ja, ja! Jeg vet hva du snakker om.

Javad: Ja, og jeg tror bakhistorien var at det var en datter i en muslimsk familie som hadde slengt Koranen fra seg og ble forvandlet til en ape. Også husker jeg muttern sa bare sånn "pass på liksom".

Jeg: Se hva som kan skje hvis du gjør det samme liksom.

Javad: ... Også var jeg sånn "det går bra, jeg har ingen intensjon om å kaste Koranen noe sted liksom", men muttern var helt seriøs og redd. Og jeg tror jeg var sånn 12 eller 13 år gammel, men jeg trodde jo det var ekte fordi muttern var så redd.

Hun pleide å putte Koranen i et fint stoff, la den på spesiell plass i hylla, og snakket ofte om å respektere den. Hun og fattern hadde hver sin Koran som de bladde i, og vasket seg alltid før de tok på den. Jeg skulle ønske jeg hadde så mye respekt for noe. Jeg vil ha det der, men jeg kan ikke. Morsomt at du husker det også.

Jeg: Jeg var redd for å ta på Koranen selv, så deler veldig mye av det samme. Tror vi traumatiserte en annen kid som var i bursdagen til hun ene søstera mi, vi viste fram bilde av det vesenet på dataen i stua, og hun som var i bursdagen måtte hjem fordi hun ble så redd.

Javad: Shit.

Jeg: Jeg trodde egentlig det var en greie i det somaliske miljøet, men så vokser jeg opp og innser at historien har spredd seg i det muslimske miljøet globalt.

Bildet vi snakker om er egentlig laget av kunstneren Patricia Piccini og er en skulptur som var en del av en større installasjon kjent som "The Leather Landscape" (2003). Piccini er kjent for sine merkelige, menneskelignende skulpturer. Selv forteller hun at skulpturene er ment å inspirere til empati og at kunstverket «The Leather Landscape» ikke handler om at andre dyr er som oss, men at vi mennesker er som dem. Et annet google-søk forteller at det dessverre har vært sånn at mange av verkene hennes har blitt brukt som illustrasjon til vandrehistorier eller svindel. I denne sammenhengen var det en jente som ikke respekterte at moren leste Koranen i stua mens hun så på TV.

Jeg: Er du en som lever i nuet eller ser du bakover? Hvilken retning lever du i?

Javad: Ser alltid bakover, jeg er en ekstremt nostalgisk fyr. Synes fremtiden virker skummel. Jeg liker fortid, og ikke sånn at jeg skulle ønske jeg var født i 1970-årene, men jeg tenker mer på mellom 2000 til 2010, tidlig 2000-tallet.

Jeg: Hvorfor det?

Javad: Alt det kule som noensinne har hendt, skjedde på de ti åra der. Åpenbart fordi jeg var barn da og ting var liksom mye enklere. Og det er ikke det at det er så mye pes nå, men jeg føler likevel at alt var mye kulere da. Film, musikk og spill var fetere. Alt var bare mer gøy. Også føler jeg folk, eller de som var eldre da, var gladere enn de som er eldre nå. De som var i den alderen jeg er i nå, da jeg var 10, var litt mer positive til ting. Tror også det var enklere å skaffe seg bolig og sånt. Jeg tror på ekte at det var det, min onkel skaffet seg kåk da han var sånn 23, og han hadde ikke noe bra jobb, eller tjente jævlig fett, men året var bare 2005 ikke sant, og det var sånn "her ta en". Ting var bare enklere før da, også husker jeg fattern sa alltid en ting som har blitt med meg videre. Han sa at folk synes det var mer gøy å dra på jobb før enn det er nå liksom.

Jeg: Men nå er ikke verden den samme som den var på den tida, kanskje onkel ikke hadde hatt det samme nå som da?

Javad: Men jeg føler likevel vår levestandard har vært påvirket uten at vi er klar over det.

Jeg: Hva mener du?

Javad: For hver kule ting vi får, så følger det et lag med distraksjoner. For eksempel nå kan du se uendelig mange filmer ved å trykke på en knapp, men du bor i et sjumanns-kollektiv. Skjønner du? Jeg føler vi har hatt en slags "trade off" med alt som er gøy og underholdende som har blitt mer tilgjengelig for alle, mens de mest grunnleggende tingene løper litt fra oss. Nå kan du se TikTok-videoer som forteller deg hvordan det er å bo i en bil.

Jeg: At det har blitt mer normalisert med slike alternativ fordi kostnadene bare øker med tanke på bo-utgifter og mat og så videre?

Javad: Ja, det er ikke bra at det normaliseres. Å bo i bilen er et tap. Du skal bo i et hjem liksom, du skal ikke bo i en bil. Men ja, jeg liker definitivt å se tilbake. Ekstremt nostalgisk dude, selv om jeg kommenterer på samtiden, så er mye av humoren basert på en sånn 2007-innvandrer. Mye oppvekst.

Vi hører et bank på døren, som vi skjønner etter hvert er et signal for at vi må forlate lokalet vi er i. Litt mer snakk om at jeg har sokker fra Lidl følger, og Sakib nevner også noe med en AI som ble rasistisk jo mer du snakket med den. Fremtiden virker litt skummel, og er kanskje det, men det får vi se når den tid kommer.

Slutt.

Warning! Do not read this text from beginning to end.

Each numbered quote offers a reflection about technology that can entertain a pluriversal critique of A.I., but *only if you follow* the directions in each highlighted section. As you move between quotes, notice your feelings and thoughts drawing a new place to look from.

7

Tsundoku-lelê

❶ One of the most devastating things about the score-based paradigm of intelligence is that it ranks us against one another, making some of us seem intellectually valuable and others of us not. The intelligence paradigm I am offering does just the opposite. It asks us to see the learning potential, and therefore the value, in all of us. It marks everyone as learners and as knowers. It also makes us aware of how much we depend on one another—not for our rank-comparison score but rather for our own intellectual development, and especially for our collective, communal growth.

Bliss, Rina. Rethinking Intelligence.
If you decide to tell the man the truth, turn to 5.

If you'd rather play along, turn to 13.

❷ Now Grandma stood composed but teary-eyed on the porch. She stood there watching as we pulled out of the driveway and drove away. With the four of us packed in tight, there was nothing left for me to do but put my favorite cassette into the boombox and croon along to Whitney Houston with the earnestness of an almost ten-year-old:

*I believe that children are our future
 Teach them well and let them
 lead the way
 Show them all the beauty they
 possess inside
 Give them a sense of pride, to
 make it easier.*

Benjamin, Ruha. Viral Justice.

If you choose to run, turn to 12.

If you wish to stay, turn to 3.

❸ This was my tenth session with Professor Okpala since I'd arrived at Oomza Uni. Thus far, all we'd really done were deep treeing exercises where I'd call up the exact current that I now understood activated the *edan's* strange translation technology. It didn't translate every language, but some of the ones that it did translate surprised me. I'd communicated with a bee-like insect hovering around a flower Okpala had brought in. The insect had been obsessed with the

deep orange hue of the flower and the work it planned to do with others of its kind. And it hadn't been interested in talking to me, so it didn't respond to anything I said to it except to tell me, "Go away, I'm busy".

Okorafor, Nnedi. Binti: Sacred Fire.

With the machine in this condition, you have no choice but to turn to 4.

❹ One thing we can definitely say is that they were artistically brilliant. For all their modest living arrangements, Hopewellians produced one of the most sophisticated repertoires of imagery in the pre-Columbian Americas: everything from effigy pipes topped by exquisite animal carvings (used to smoke a variety of tobacco strong enough to induce trance-like states, along with other herbal concoctions); to fired earthen jars covered in elaborate designs; and small copper sheets, worn as breastplates, cut into intricate geometrical designs.

Graeber, David. The Dawn of Everything.

If you decide to press the yellow button, turn to 7.

If you decide to press the blue button, turn to 14.

If you decide to press the white button, turn to 15.

❺ Frankly, it is difficult to understand why these men who know so much about the way patriarchal thinking damages boys are unable to call the problem by its true name and by so doing free themselves to envision a world where the feelings of boys can really matter. Perhaps they are silent because any critique of patriarchy necessarily leads to a discussion of whether conversion to feminist thinking and practice is the answer.

hooks, bell. The Will to Change: Men, Masculinity, and Love.

If you decide to push it once, turn to 10.

If you decide to push it twice, turn to 6.

❻ We needed, then, an education which would lead men to take a new stance toward their problems—that of intimacy

with those problems, one oriented toward research instead of repeating irrelevant principles. An education of "I wonder," instead of merely, "I do." Vitality, instead of insistence on the transmission of what Alfred North Whitehead has called "inert ideas—that is to say, ideas that are merely received into the mind without being utilised, or tested, or thrown into fresh combinations."

Freire, Paulo. Education for Critical Consciousness.

If you choose to stay and explain, turn to 18.

If you choose to keep running and try to escape, turn to 8.

❼ The fact is, Maples have a far more sophisticated system for detecting spring than we do. There are photosensors by the hundreds in every single bud, packed with light-absorbing pigments called phytochromes. Their job is to take the measure of light every day. Tightly furled, covered in red-brown scales, each bud holds an embryonic copy of a maple branch, and each bud wants desperately to someday be a full-fledged branch, leaves rustling in the wind and soaking up sun. But if the buds come out too soon they'll be killed by freezing. Too late and they'll miss the spring.

Kimmerer, Robin Wall. Braiding Sweetgrass.

If it's heads, turn to 17. If it's tails, turn to 4.

❽ Southwest was the only one of the eight Divisions of Anarres that lacked any major body of water. Marshes were formed by polar melt in summer in the far south; towards the equator there were only shallow alkaline lakes in vast salt pans. There were no mountains; every hundred kilometers or so a chain of hills ran northsouth, barren, cracked, weathered into cliffs and pinnacles. They were streaked with violet and red, and on cliff faces the rockmoss, a plant that lived in any extreme of heat, cold, aridity, and wind, grew in bold verticals of gray-green, making a plaid with the striations of

João Doria de Souza

João Doria de Souza arbeider med design, undervisning og uavhengige utgivelser. Han driver Plantas Press, Plantas Studio, er gjesteveileder ved Konstfack, medgrunlegger av Good in Theory og Senior Product Designer ved Handelsbanken.

the sandstone. There was no other color in the landscape but dun, fading to whitish where salt pans lay half covered with sand. Rare thunderclouds moved over the plains, vivid white in the purplish sky.

Le Guin, Ursula K.. *The Dispossessed* (Hainish Cycle).

Turn to 9. If you are lucky you might be able to get out of this jam on your own!

9 It has meant learning to work collaboratively, which goes against my inner “specialness.” I am socialized to seek achievement alone, to try to have the best idea and forward it through the masses. But that leads to loneliness and, I suspect, extinction. If we are all trying to win, no one really ever wins. brown, adrienne maree. *Emergent Strategy*.

If you decide to help the frozen citizens of this city, turn to 19. If you decide to just explore the planet, turn to 20.

10 Dislocation spares no class of people, even if it shows up differently in different strata of society. Societal privilege may insulate some of us from being outwardly wrecked by dislocation’s gale-force winds, but it cannot exempt us from the inner impacts of having our needs for interconnection, purpose, and genuine self-esteem denied. Neither achievements nor attributes nor external evaluations of our worth can possibly compensate us for such a lack.

Maté, Gabor; Maté, Daniel. *The Myth of Normal*.

Turn to 16, and keep away from these flames!

11 According to this idea, the post-human’s thoughts would not be limited by the slow speed of our own nervous systems. Unhindered by the messy wet chemistry of carbon-based life, loosed from the pressures of evolution, the post-human can be designed, consciously, to exceed our capabilities. Its memory can be practically limitless. It can have physical strength without bounds. And, freed from the senescence of the cells, it might live forever. If this sounds like Superman (“with powers far beyond those of mortal man”), consider another of those moments when science fiction passed over into science:

Ullman, Ellen. *Life in Code*.

If you decide to try and help them anyways, turn to 13.

If you decide you must refuse to help, turn to 19.

12 I’m learning to fly, to levitate myself. No one is teaching me. I’m just learning on my own, little by little, dream lesson by dream lesson. Not a very subtle image, but a persistent one. I’ve had many lessons, and I’m better at flying than I used to be. I trust my ability more now, but I’m still afraid. I can’t quite control my directions yet.

Butler, Octavia E.. *Parable of the Sower*.

If you prefer to leave without them, turn to 15.

If you have the patience to wait, turn to 7.

13 Then, I wrote, I discovered personal webpages. (“I was astonished!”) I learned HTML and “little Javascript trickies.” I built my own site on the beginner-hosting site Expage, choosing pastel colors and then switching to a “starry night theme.” Then I ran out of space, so I “decided to move to Angelfire. Wow.” I learned how to make my own graphics. “This was all in the course of four months,” I wrote, marveling at how

quickly my ten-year-old internet citizenry was evolving. I had recently revisited the sites that had once inspired me, and realized “how much of an idiot I was to be wowed by that.”

Tolentino, Jia. *Trick Mirror*.

If you did tell a little white lie or two to someone you know in the past week, turn to 10.

If you didn’t turn to 1.

14 The gloomy backwash of the seventies is perhaps best memorialized in the nihilistic and existential tone of so many Hollywood films of the era, populated with errant cops, ominous conspiracies, lonely lovers, and twilight cowboys drifting hard. An air of sweeter and more passive melancholy can also be heard in the plaints of the chart-topping singer-songwriters who emerged from the ferment of late sixties folk-rock. In contrast to the collective “bands” of the youth movement, these performers crystalized their songs around a lonely or isolated individual trying and failing to find connection.

Davis, Erik. *High Weirdness*.

If you choose to visit the past, turn to 7.

If you choose to visit the future, turn to 17.

15 These white supremacy cultural values are deeply present in the modernist project through design. The idea of better living through technology is a combination of the values of Progress Is Bigger/More, Quantity Over Quality, mechanized Perfectionism, and the Right to Comfort. It promotes the mass-creation of more and the use of machines to eradicate human imperfections, and its goal was to provide comfort to white Christian elites, with privileges trickling down to those eventually allowed to join the whites-only club. Joining Universal Humankind is a combination of the values of Individualism, Either/Or Thinking, and Power Hoarding.

Tunstall, Elizabeth (Dori). *Decolonizing Design*.

Quick! Turn to 5.

16 The practice of marking up the margins of a book while reading often shows a deeper level of engagement with a text, as we saw in chapter 1 with Piper’s markings on her copy of *Critique of Pure Reason*, the spine of the book’ broken and the pages splayed open for ease of use. The marked-up-margins show an artist’s or writer’s physical engagement with the book: maybe there’s a passage that rings particularly significant to ideas they are working through, so they draw an arrow next to it, or they add a note. Adding marginalia becomes a means for writers to elaborate their responses to reading or a way to identify notable passages they’d like to return to in the future.

Fournier, Lauren. *Autotheory as Feminist Practice in Art, Writing, and Criticism*.

If you feel you have no choice but to go ahead with this duel and hope for a lucky break, turn to 4.

If you’d like to stall and hope you’ll come up with a great idea, turn to 12.

17 Ours is the age of mass movements without mass organisations, both because the large, influential organisations of the twentieth century have for some time been in decline, and simply because it is possible. While the first of these conditions could conceivably change, the second looks set to stay. In fact, it is one of the factors

that conspires against the revival of the old rank-and-file model, alongside the changes in class composition that dismantled its social base, an increasingly atomised labouring and social experience, and the weakening of collective identities and ‘mistrust of collectivity’ resulting from both those processes and our various traumas of organisation.

Nunes, Rodrigo. *Neither Vertical nor Horizontal*.

If you choose to tell them who you are and where you really come from, turn to 2.

If you think you’d better make up a story, turn to 11.

18 To illustrate what this means for image culture, the question may be rephrased, for example, as follow: Do automated enhancements and edits that mobile cameras and photo sharing services apply to user photos make them less diverse aesthetically? Will further AI integration in user photography devices and image sharing sites lead to standardization of “photo imagination?” Do search and recommendation engines or functions such as Instagram’s Explore tend to show the same images (or many variations of images with certain content, or perhaps only images with a certain “professional” aesthetic) to lots of people, thus diminishing the diversity of what we see?

Manovich, Lev. *AI Aesthetics*.

If you wish to travel even farther into the future, turn to 7.

If you’d rather go back to Uncle Edgar’s house and see what he’s up to in the present, turn to 16.

19 For the millions of nonbinary people in the world—that is, people who are not either male or female, men or women—the seemingly simple request to “select gender” can be difficult to answer, if it can be answered at all. Yet when creating an online user account, not to mention applying for a national passport, the choice between “male” or “female,” and only “male” or “female,” is almost always the only one. These options (or the lack thereof) have consequences, as Munir clearly states: “If you refuse to register non-binary people like me with birth certificates, and exclude us in everything from creating bank accounts to signing up for mailing lists, you do not have the right to turn around and say that there are not enough of us to warrant change.”

D’Ignazio, Catherine; Klein, Lauren F.. *Data Feminism (Strong Ideas)*.

Why don’t you go back to 3 and turn to another number?

20 In identifying the infinite diversity of the world as one of its basic premises, the ES framework clearly takes on an ontological dimension. By this I mean that in speaking about knowledges, the ES framework is also speaking about worlds. Simply said, multiple knowledges, or epistemes, refer to multiple worlds, or ontologies.

Escobar, Arturo. *Pluriversal Politics (Latin America in Translation)*

If you choose to squeeze the green pendant, turn to 7.

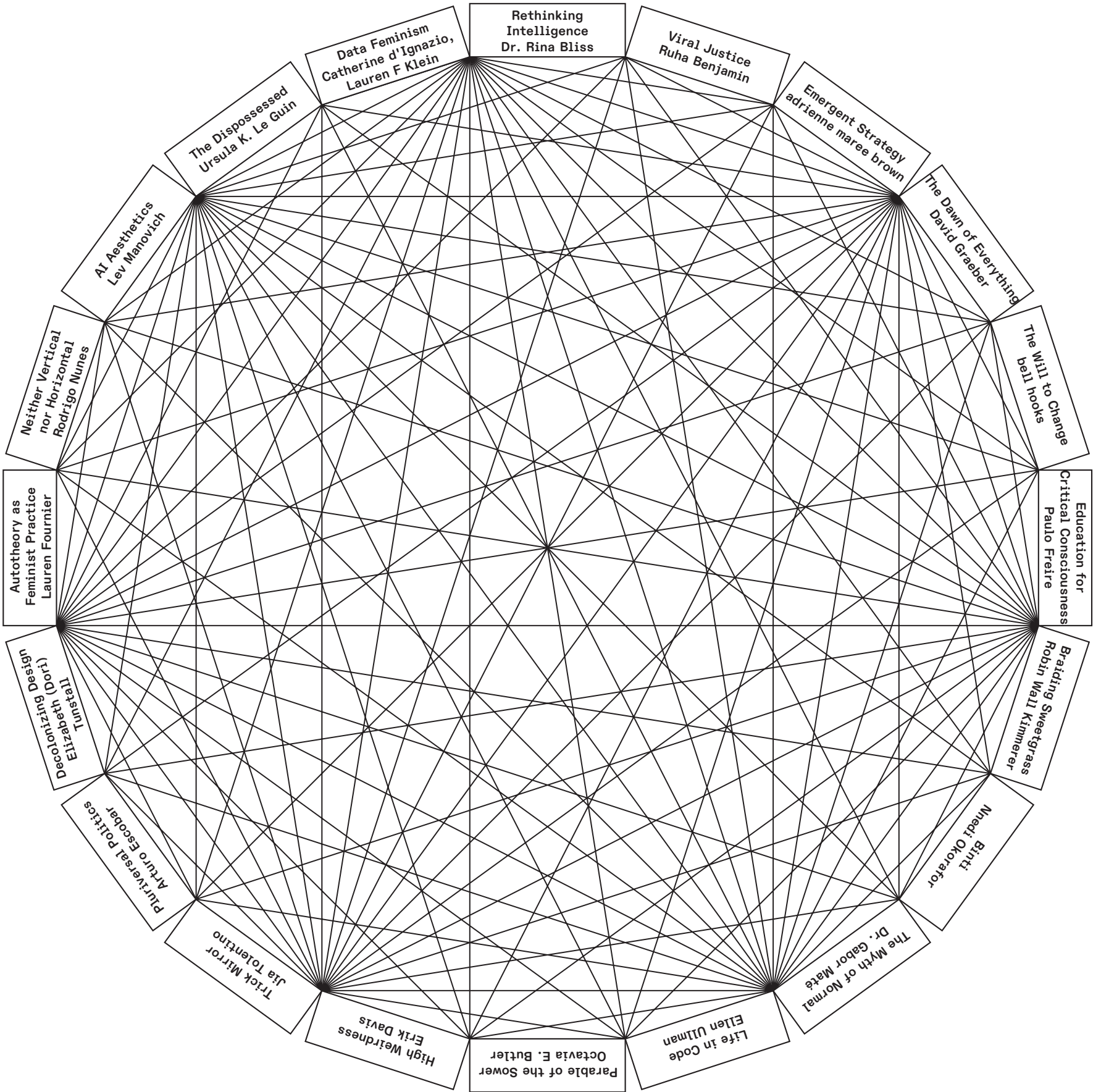
If you’d rather take your chances and confront the bear, turn to 9.

Tsundoku (積ん読) refers to the phenomenon of acquiring reading materials but letting them pile up in one's home without reading them. It is also used to refer to books ready for reading later when they are on a bookshelf.

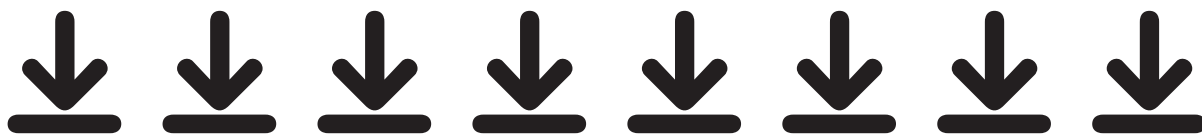
A diagram format like the one above is a common representation of neural networks, which are central to understanding deep learning algorithms. Whenever I look at it I think of an office space office space filled with cubicles à la Playtime from Jacques Tati.

Maculelê (Portuguese pronunciation: [makule'le]) is an Afro-Brazilian dance where a number of people gather in a circle called a roda. When the leader gives the signal to begin playing Maculelê, two people enter the circle, and to the rhythm of the atabaque, they begin striking their own and each other's sticks together.

You will also find a representation like this, or a bubble-like one if you want a more spatial view. I enjoy this more: it's playful and feels like a sort of force-field. Like how I build a language model of my own whenever I engage with that pile of books that keeps me company and haunts me at the same time. "Reading the world always precedes reading the word, and reading the word implies continually reading the world. (Freire)"

8

«skriv et dikt om kvensk revitalisering» av ChatGPT

M. Seppola Simonsen

M. Seppola Simonsen er kunstner og forfatter fra Senja, basert i Oslo. M. har skrevet boksingelen *Nord* og diktboken *Hjerteskog// Sydänmettä*, gitt ut hos Flamme forlag. Sistnevnte vant Tarjei Vesaas' Debutantpris 2022. M. ønsker å belyse temaer som identitet og tilhørighet på nye og interseksjonelle måter.

Kvensk — en stemme fra fortiden,
 en klang fra et fjernsyn,
 en ånd som fortsatt lever,
 en kultur som fortsatt puster.

en klang
 lever,

Kjempet for å overleve,
 for å bevare en arv,
 en språk som har blitt fortrengt,
 men som fortsatt kan bli hørt.

for å
 bli fortrengt,

En moderne verden,
 men en gammel historie,
 Kvensk, en stemme som trenger
 å bli hørt og tatt på alvor.

en gammel
 stemme

Kvensk revitalisering, en gjenfødelse fra fortidens grunn
 Fra den tiden da ordene fløt fritt på tungen, før de ble borte, forlatt og glemt
 Men nå vekkes språket til live igjen, som en drøm som plutselig våkner til virkelighet

Gjennom bøker, kurs og samtaler, så finner de veien tilbake til sin kultur
 Et folk som var tause, nå hører man stemmene deres igjen
 Ord som var glemt, nå blomstrer de igjen i alle former

Kvensk revitalisering, et arbeid som krever styrke og tålmodighet
 Men når språket vender tilbake, så styrkes også kulturen
 Som en elv som aldri tørker ut, så vil kvensk alltid strømme videre

Tilbake til fortiden, men også inn i framtiden
 Kvensk revitalisering, en reise som aldri tar slutt
 For når språket lever, så lever også kulturen og folket som bærer den videre

fortidens grunn

Fra ordene
 vekkes

veien til

stemmene

krever

en elv som

vil

strømme

inn i

folket

Kvensk språk, en arv så rik,
ble truet av tidens tann.
Men nå står folket opp og bryr seg,
med revitalisering som plan.

Ord og uttrykk som var glemt,
skal igjen bli tatt i bruk.
Gjennom sang og fortellinger,
skal språket igjen bli hørt.

I møte med motstand og hindringer,
står kvensk folket sammen.
Med stolthet og utholdenhet,
skal språket igjen få klangen.

For kvensk språk er en del av oss,
en viktig del av vår historie.
La oss sammen styrke det,
med revitalisering som prioritet.

en tann,

skal igjen

møte motstand
skal få

en del av oss

La oss revitalisere vår “kielâ”,
la den igjen fylle våre hjerter og sinn.
La oss “leämbet” fra våre forfedre,
og ta tilbake det som en gang var vårt.

[redacted] fra [redacted]
[redacted] det som [redacted] var vårt [redacted]

Med “pieruh” og engasjement,
skal vi lære og spre kunnskap videre.
Vi skal hylle og verne om “meän kielâ”,
og ta vare på vår kulturarv.

[redacted]

La oss “styyrää” vår arv,
med “rakkauttâ” og samhold.
La oss lære og utvikle,
så vi kan bringe språket videre til våre barn.

La oss [redacted]
[redacted] lære [redacted]

La “muitalus” og “laulâminen”,
være en del av vår revitalisering.
La oss igjen føle stolthet og samhold,
i vår “kvensk” kultur og historie

[redacted] “kvensk” [redacted]

Kommentar:

For det siste diktet ble ChatGPT bedt om å skrive «et dikt om kvensk revitalisering med bruk av kvenske ord». Ingen av de kvenske ordene i det genererte diktet er korrekte, selv om de i mange tilfeller ligner på kvensk. For eksempel betyr de kvenske ordene ‘kieli’ språk, ‘rakkhaus’ kjærighet og ‘laulu’ sang.

9

Menneskene bak maskinene

PS. Vi kontaktet Google for å høre om de ønsket å kommentere saken om Timnit Gebru og Margaret Mitchell men har ikke fått en kommentar på dette.

Lara Okafor

Lara Okafor (de/dem) er programvareutvikler, skribent og organisator. De er interessert i fengselsavskaffelse, spekulativ fiksjon og hvordan de to temaene overlapper med teknologi. Lara har blant annet skrevet novellen *Sjufold* i sci-fi antologien *En strek gjennom tyngdekraften* og de var også en av prosjektkoordinatorene for det dokumentariske filmprosjektet *Stolt og Høylytt: En feiring av svarte skeive stemmer*.

Hva hadde du følt om du ble mistenkt for en kriminell handling du ikke hadde gjort? Hva om du til og med ble dømt for det? Og at AI var grunnen til det? På nettet kan man finne flere saker om hvordan svarte menn har havnet bak lås på grunn av nettopp kunstig intelligens. Med overskrifter som «AI is sending people to jail – and getting it wrong» og “Detroit man spends 30 hours in jail after AI technology mis-identifies him” er det vanskelig å ikke bli provosert. Og at noe slikt kan skje, er kanskje ikke akkurat det første folk flest tenker på når vi snakker om kunstig intelligens og maskinlæring.

AI er uansett i vinden og hvis man tror på “hypen” så skal robotene visstnok stjele alle jobbene våre. Dall-E skal gjøre billedkunstnere overflødig. ChatGPT skal gjøre at ingen trenger å skrive lenger. Men for å ta oss tilbake til virkeligheten: Før AI, var det BitCoin alle snakket om. Etter AI kommer det nok til å være noe annet. Derfor er det lurt å ta alt med en klype salt. Ikke for å si at maskinlæring ikke er brukelig til noe, men ideen om selvbevisste roboter er nok litt mindre realistisk enn mange skal ha det til. Det finnes mange flere problemer enn det de som prøver å selge det inn vil innrømme. Særlig problemer for folk som meg.

I mitt daglige liv er jeg nesten alltid en minoritet. Jeg føler meg ikke som en av de få når jeg får tilgang til en mye større verden gjennom internett, men det føles

absolutt slik når jeg jobber bak kulissene i min jobb som utvikler. De som bruker teknologi og de som lager det, ser nemlig sjelden like ut.

Jeg har både brukt, vedlikeholdt og laget apper og nettsider. Jeg er også opptatt av mange spørsmål rundt teknologi. Hvordan lages teknologien vi bruker til daglig? Hvilket ansvar har jeg som en teknolog? Hva er etikken rundt det hele? Gjennom både min bachelor- og mastergrad i informatikk, opplevde jeg en manglende nysgjerrighet rundt de samme spørsmålene fra mine medstudenter og undervisere, de var opptatt av andre ting. Mange i tech-bransjen vil utforske spørsmål utelukkende fordi de har lyst, ikke fordi det er viktig eller etisk forsvarlig. Jeg har aldri hatt den luksusen.

Jeg er svart, skeiv og opptatt av at verden skal være et godt sted å bo for de som sliter mest. Det har gjort at jeg har brukt mye av tiden min på å organisere for abolisjon (som blant annet innebærer avskaffelse av fengsler og politi) og skeives rettigheter. Med alt det i bagasjen, kunne jeg ikke bare fokusere på en eller annen liten teknisk intellektuell nisje når jeg først begynte å jobbe med teknologi. Når nyhetene kom om at eksperimenter med å bruke “AI” til å ta “objektive” eller “nøytrale” beslutninger førte til lengre fengselsstraff for svarte menn eller færre ansettelse for kvinner, så var det ikke teoretisk for meg.

Det kjentes i kroppen. Jeg kjente på at det var et problem her. Og folk kaller det problemet for “AI”.

Folk har lenge fantasert om mennesker som har gått for langt i sitt skaperverk. Man kan gå helt tilbake til ‘Ikaros’-myten og Mary Shelleys 1818 fortelling om Frankensteins monster. Kunstig intelligens er dårlig definert og spiller ofte på de samme stereotypene. Man har kanskje hørt begrepene Artificial Intelligence (AI), kunstig intelligens (KI) eller maskinlæring, og tenker gjerne på et sci-fi lignende fenomen. Populærkulturen har satt oss opp til å forvente tenkende, følede roboter som er sterkere, raskere og bedre enn oss mennesker, og som gjerne vil hevne seg på oss. Slik som som i Stanley Kubricks *2001: A Space Odyssey*, *Terminator* med Arnold Schwarzenegger eller *I, Robot* med Will Smith. Nyere eksempler er *Ex Machina* og *Westworld*-serien. Vennligere utgaver av AI finnes i *Wall-E*, *Star Trek* og *Star Wars*. Men fellesnevneren er selvbevisste metallvesener.

Kunstig intelligens er et misvisende begrep for de fleste. Teknologien som stemples som “AI” er egentlig maskinlæring, algoritmer og datahåndtering av store mengder med informasjon, men det ser mindre sexy ut enn ansiktet til Thandiwe Newton (som spiller Maeve Millay, en selvbevisst kunstig intelligens i TV-serien *Westworld*). Det høres mindre gøy ut, enn et begrep folk flest kan gjenkjenne. Det finnes fysiske datasentre som lagrer og håndterer dataene som brukes til maskinlæring. Det finnes mennesker som skriver koden og tar beslutningene. Det finnes til og med folk som jobber utelukkende med å revaske dataen som brukes, og de er gjerne veldig dårlig betalte.

AI som begrep kan brukes til å skjule hvem som faktisk har ansvar og gjøre ting vi aldri hadde akseptert hvis vi hadde et spesifikt menneske å skyldte på. Måten vi tenker på teknologien som omtales som AI, er farget av popkultur (særlig science fiction) som spinnes videre av teknologer som vil markedsføre produktene sine. Det å kritisere tech-industriens tilnærming til AI og belyse svakhetene kan få konsekvenser. Som da toppforskere i AI-etikk, Timnit Gebru og Margaret Mitchell, ble tvunget ut av Google etter å ha skrevet en artikkel hvor de kritiserte utviklingen av store språkmodeller.

Hva skal vi si istedenfor “AI” da?

PS. Amazon-prosjektet ble utforsket på prøvebasis og de skjønnte heldigvis at teknologien ikke evaluerte kandidater på den tiltenkte måten. Prosjektet ble avsluttet og forlatt for flere år siden.

Det kommer an på konteksten, og jeg har landet på at det å være nøyaktig er best. Greia er at alle disse teknologiene brukes til forskjellige formål, selv om de tar inn informasjon på måter som ligner. Som Emily Tucker fra ‘Center on Privacy & Technology’ skriver i et innlegg på Medium, er det å være så spesifikk som mulig og navngi de med ansvar en bra strategi. Så istedenfor å si at kunstig intelligens for eksempel brukes til ansiktsgjenkjenning, setter man fokus på at spesifikke teknologiselskap trener algoritmene sine til å peke ut bilder som samsvarer med hverandre. Slik som teknologien som ble brukt i USA til å arrestere uskyldige Nijeer Parks i 2019 fordi han ble forvekslet med en annen svart mann.

Det viktigste for meg er å få frem at det alltid finnes mennesker bak maskinene. Mennesker som skaper, drifter og ødelegger. Hvis vi tenker på en vakker menneskelignende maskin hver gang vi skal ha en samtale om en algoritme, begynner vi med feil utgangspunkt. Det datamaskiner er flinke til, er å ta inn helt ufattelig store mengder med informasjon og kategorisere likheter. Selv dette med å finne koblinger, trengs det oftest mennesker til. Ellers får man dårlige resultater. Som når kvinner ble utelukket som gode jobb kandidater på grunn av at en maskinlæringsalgoritme ble trent på CVene til folk som hadde søkt jobb i Amazon. Mesteparten av de som jobber i Amazon (og de fleste tech-selskap) er menn. Algoritmen gjenkjente et mønster av suksessfulle menn og reproduserte dette.

I artikler om denne Amazon-fiaskoen snakkes det om at "AI" har "lært seg selv" at menn er bedre jobb kandidater, eller har "arvet uønskede menneskelige egenskaper". Begge er pussige (og veldig passive) måter å si at Amazon som selskap har et problem med sexisme, noe som er veldig tydelig når en algoritme blir trent på ti år med data om ansettelser. Maskiner er ikke uskyldige vesener som lærer dårlige vaner av oss mennesker. De er verktøy. AI er ikke menneskeheten 2.0. Den er et speil, et ekko, en papegøye som roper våre ord omstokket tilbake til oss. Den er ikke mer nøytral eller smart. Den har bare tilgang på mer data enn vi har og forsterker det som allerede finnes. Derfor burde vi være veldig forsiktig i vår bruk av den. Til syvende og sist kommer AI til å ha de samme blindsonene vi har. Fordi den egentlig er oss. Det står alltid mennesker bak. Men hvis vi tror at den vet bedre enn oss, er vi ikke rustet til å ta tak i det, og heller ikke rustet til å holde ansvarlig de menneskene som faktisk lager og jobber med denne teknologien.

I sin bok 'Design, Ecology, Politics: Towards the Ecocene' skriver Joanna Boehnert at tekniske løsninger aldri kan fikse sosiale og politiske problemer. Jeg er helt enig. Noen vil kanskje mene at jeg er for kritisk, men jeg vil være ærlig om utfordringene som finnes før jeg går inn på noen løsninger. Jeg hverken tror eller ønsker at vi skal tilbake til steinalderen, men jeg er veldig skeptisk til hele den fantastiske fortellingen om AI som spres i allmenheten. Jeg jobber med teknologi og bruker det hver dag. Selvfølgelig finnes det mange praktiske måter å ta i bruk AI, men jeg mener vi har gått i en retning som ikke er menneskesentrert. Men fokuserer på profitt og rike menns rare dagdrømmer.

For å gå tilbake til noe jeg nevnte i starten, ChatGPT og Dall-E er verktøy som tar inn store mengder med tekst og kunst som andre har laget og spytter ut noe som ligner. Det har vært

mye diskusjon rundt både lovligheten og etikken rundt dette. Når et menneske kopierer andres kunst selv med store forskjeller, kan de bli saksøkt. Selv verdenskjente kunstnere som Andy Warhol fikk spørsmål rundt bruk av andres verk. Warhol brukte et fotografi av Prince som inspirasjon til å lage en serie med silketrykk. Fotografen, Lynn Goldsmith, saksøkte organisasjonen som forvalter Warhols bo, etter at Princetrykket ble brukt uten henvisning til det originale fotografiet. Goldsmith vant i retten i mai 2023. Hvorfor er det da ikke en sterkere reaksjon på at "AI" gjør det samme? Hvordan siterer man kilden hvis man ikke engang klarer å spore tilbake til hvordan algoritmen har satt sammen et bilde eller en tekst? Kan en slik mangel på sitering forsterke svakheter som allerede finnes, i at marginaliserte mennesker ofte ikke får den opp-

merksomheten, anerkjennelsen og godtgjørelsen de fortjener for arbeidet de gjør?

Når jeg tenker på en fremtid med AI kan det være interessant å diskutere hvordan vi forholder oss til sitering og opphavsrett. Hvordan hadde samtalen rundt kunstig intelligens sett ut hvis vi holdt fokuset vårt på at det alltid finnes mennesker som står bak en teknologi? At det finnes mennesker som må leve med konsekvensene av den samme teknologien. Kunstnere og forfattere som blir reddet for å miste jobbene sine til en maskin som lager en annen versjon av deres egen kunst. Fordi noen tjener mye penger på å ikke betale for alle årene andre har brukt på å tilegne seg kunnskap og ferdigheter.

Akkurat nå ser fremtiden dystert ut. Ikke fordi jeg tror at robotene kommer til å herske over oss, men fordi mennesker med makt kommer til å ta valg som gagnar dem og ikke alle oss andre. Enten fordi de vil bli rikere eller fordi de ikke vet bedre eller ikke bryr seg. Men så kynisk som jeg er, har jeg alltid troa på at vi kan gjøre bedre. Det finnes mange morsommere spørsmål rundt bruken av teknologi og maskinlæring. Spørsmål som: Hvordan ser en ikke-dystopisk fremtid med en folkelig AI ut? Hvordan kan dataen og algoritmene være eid og styrt av de det gjelder? Hvilke mennesker er det som skal ta ansvar når AI tas i bruk?

Hvilken fremtid er det vi vil ha, hvis vi tar utgangspunkt at ingenting er satt?

Et fint eksempel på ikke-dystopisk maskinlæring som brukes og eies av folket, er da Peter-Lucas Jones and Keoni Mahelona trente en språkmodell til å gjenopplive 'te reo', språket til Māori-folket, New Zealands urbefolkning. Som mange tidligere kolonimakter, undertrykte New Zealand sin urbefolkning ved å bruke straff mot de som snakket sitt eget språk. En historie som gjentok seg i Norges behandling av den samiske befolkningen. Konsekvensen av denne undertrykkelsen har vært at språket forsvinner. Jones og Mahelona hadde tilgang til et arkiv med radiomateriale på 'te reo' og spurte om hjelp fra sitt eget miljø til å lese opp ord. Resultatet ble en språkmodell som kunne hjelpe folk til å lære 'te reo'. Med forbehold om at dataene eies og reguleres av av miljøet selv.

Dette er den fremtiden jeg vil ha. Teknologi som brukes som et verktøy for å gjøre livet til folk bedre, og til å gjenopprette rettferdighet.

**På samme måten som
oppvaskmaskinen
gjorde husarbeid
lettere for mange,
håper jeg
at algoritmer og
språkmodeller kan
tillegge noe positivt
i livene våre. Det er
vanskelig når
menneskene ikke er i
sentrum og profitt
skal vinne over alt.**

10
404

Francisco Briceno

Francisco Briceno er en standupkomiker, tekstforfatter og naver. Han var medskaper og tekstforfatter på kort-format seriene Fasternes Mester og True Klein på NRK. Han er med i sesong 5 av tv-serien Latter Live.

Politiet har arrestert tre personer for å ha planlagt en terroraksjon. De ble funnet med sprengstoff, som politiet mener var planlagt å bruke mot Kunstig-intelligens departementet. PST har kommet med en uttalelse: “Det er flere radikale grupperinger i samfunnet nå som har valgt å ikke ta imot tilbudet om å få NL104-implantatet installert. Deres hovedfokus nå er å radikalisere andre som enda ikke har fått implantatet. Vi gjentar Mentalhelse departementet sin anbefaling om å få installert implantatet. Det hjelper mot alle typer psykiske lidelser som fører til radikalisering.”

Jeg går forbi noen som protesterer. De er imot chippen man kan få installert i hjernen, som staten finansierer og som er frivillig, den ble skapt for å håndtere den globale mental sykdom-pandemien. De er utrolig sinte. For ei uke siden ble noen av dem arrestert for å planlegge en terroraksjon. Det får meg til å tenke på Gudfaren-filmen, den hvor de er i Cuba og Pacino ser en terrorist dra en politimann inn i bilen og så sprenger seg selv. Pacino blir da skeptisk til situasjonen i Cuba. Hvis de revolusjonære er villige til å dø, så er det ikke like stabilt og trygt å drive business der som han først trodde. Akkurat det får meg til å tvile litt på chippen, men det er jo ikke helt det samme ...

Jeg tenker på Marshall McLuhan sin tolkning av Narcissus-myten. Han mener den handler om at mennesker ikke forstår at teknologi er en utvidelse av dem selv. Det Narcissus gjør feil er at han prøver å kysse sitt speilbilde fordi han ikke skjønner at det ikke er et annet menneske. Slik er de som protesterer i sitt forhold til teknologi. Det minner meg om da folk brukte å klage på algoritmer. Innholdet den viser deg er jo skapt ut ifra hva din oppmerksomhet trekkes mot. Det den viser deg, er bare et speilbilde av din egen bevissthet. Hvis teknologi er en utvidelse av oss selv, er det jo ikke noen grunn til å være redd for å få en chip installert i hjernen?

Et ungt kjærestepar går forbi de som protesterer. De gir dem et smil som sier "de må få lov til å holde på de og" og takker nei til en flyer. De nærmer seg, og blikkene våre trekkes mot hverandre. Det er som om de gløder sammenligna med de som protesterer, som ser fargeløse ut, som om de er skygger av mennesker de kunne blitt. Jeg smiler til paret når vi går forbi hverandre, de smiler tilbake. Det er noe med dem og hele situasjonen som får meg til å tenke på Adam og Eva, hvor de som protesterer er slangen. De ser sånn ut, som en slange der de står stilt opp og holder hender. Han med flyeren er et argument som kommer ut av munnen til slangen, men som denne gangen lander på smartere ører som nekter å høre.

De roper, men jeg prøver å ikke bry meg om hva de sier. Faktisk så forstår jeg ikke hva de sier, det høres ut som nonsens. Jeg ser flyeren på bakken, det er bare kruseduller på den, de blir bare sprøere og sprøere disse folka. Jeg tenker på Adam og Eva igjen, de originale, og hvordan de levde før de spiste eplet fra det forbudte treet. De levde i harmoni, de aksepterte livet som det var, uten kritiske tanker om det. Men de spiste av eplet, de begynte å skamme seg over sin nakenhet og ble kastet ut av paradiset. En chip i hjernen kan hjelpe oss å komme til det stadiet de var i før de ble kastet ut, hvis vi lever i harmoni med teknologien, en teknologi som er så utviklet at den er blitt klokere og smartere enn oss, som kan hjelpe og veilede oss i en retning som er den beste for alle parter. Hvis vi alle er koblet opp, så kan den regne ut slike ting. Stoler vi på den, blir det som man er tilbake i paradiset, i harmoni.

Kanskje A.I. er Guds måte å komme tilbake på?

Folk er redde for å få chippen installert fordi de er redde for det ukjente. Sånn er vi mennesker og det kan være en bra egen-skap å ha i visse situasjoner, men ofte er det bare en fordom. Hvis kjærlighet er det som binder alt sammen, er frykt det motsatte. Fordommer mot andre folkegrupper er ofte basert på frykt. Frykt for at de er farlige, frykt for at de skal ødelegge det vi har bygd sammen uten dem osv. Denne frykten er ofte irrasjonell og en chip i hjernen kunne ha stoppa oss fra å reagere slik. La oss si at den nye gruppa med folk som vi

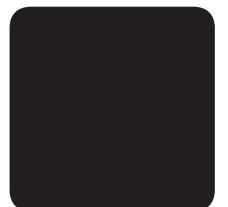
var redde for, hadde fått installert chippen. Den ville ha hjulpet dem å tilpasse seg det nye samfunnet de var kommet til ved å stoppe impulser eller holdninger som kan være destruktive. Da ville chippen bidratt til harmoni og balanse. Helt ærlig, jeg er glad jeg fikk den installert.

Jeg snur meg for å se tilbake på de som protesterer. Det ser ut som en krangel har oppstått. En eller annen fyr står og kjefter på de, han ser sint ut i ansiktet og veiver vilt med armene. Det er bare et spørsmål om tid før han dytter til noen og det utvikler seg til en slåsskamp. Det er en usofistikert reaksjon, tenker jeg. Hvis du reagerer så aggressivt, så har du noen psykiske problemer du ikke har håndtert. Han er vel ikke chippa, da hadde han fått argumentene mot en slik reaksjon presentert som tanker, og han hadde valgt å bare gå forbi uten å bry seg. De som protesterer krangler tilbake. For en tåpelig måte å oppføre seg på, de prøver å tvinge meninger på hverandre. Det siste jeg ser er at den sinte mannen dytter til en av demonstrantene. Det er ikke mitt problem.

Makt som bruker tvang er en makt som er impotent. Hvor har jeg det ifra? Det er en makt som ikke greier å få folket til å gjøre det den ønsker og dermed må bruke tvang. Er det Byung-Chul Han? Han mener at ordentlig makt, en makt som ikke er impotent, får folk til å oppføre seg etter dens vilje uten tvang. Folk følger makten frivillig, fordi de vil og dette fører til en følelse av frihet. Han mener den største makten dermed fører til den største frihet. Så hvis teknologien får den ultimate makten, vil vi da få den ultimate friheten?

Det er jo litt suspekt... At chippen er programmert slik at hvis du begynner å tvile, så vil den bruke dine egne ord og kunnskap til å forsvare seg selv. Men hvordan vet jeg dette.-? Nå tenker jeg for mye... Jeg føler meg rar i hodet? Hva er det jeg argumenterer for?... Jeg leste en gang et sitat som sa at vismannen gjør best i å holde munn, for visdommen hans kan alltid bli tatt i bruk av det onde... Eer det det jeg gjør.rør.rør. ger...herregud..hva er .den ..lyden?. E.r.ror 4...04.0

En terroraksjon fant nettopp sted i sentrum. En maskin som utløser en type stråling som gjør at implantatene slutter å fungere og fører til at folk faller om og besvimer. Noen sorte varebiler dukket opp og kidnappet noen av ofrene. Politiet vet ikke hvor de er, ingen har tatt ansvar for aksjonen. De tror ofrene ble kidnappet for å få fjernet NL104-implantatet.. Politiet ber folk komme med informasjon om de vet noe. PST har uttalt "Vi har visst om denne teknologien en stund, men var ikke klar over at sivile har fått tilgang til den. Vi anbefaler alle å holde seg hjemme til vi har kontroll på situasjonen og har sjekket at maskinene som sender ut strålingene, ikke er plassert flere steder."

TrAP (Transcultural Arts Production) er en kunstprodusent for, av og i det flerkulturelle Norge som jobber for å heve kvaliteten på norsk kunst- og kulturliv. Mer om oss finner du på trap.no

10 undersøkelser Utgitt av TrAP, 2023 • Redaktør Namra Saleem • Redaktørassistent Selma Benmalek • Korrektur Pernille Ødegaard
Ansvarlig utgiver Hilde Ghosh Maisey • Grafisk Design Plantas Studio [João Doria de Souza] • Typsnitt ABC Oracle Plus, ABC Diatype
Rounded Semi-Mono • Trykk Amedia, Norge • Opplag 52 300 • ISSN 2703-6952

Gi oss din tilbakemelding! Det er stor hjelp for oss å høre dine tanker om arbeidet vi gjør. Du kan svare med å scanne QR koden med kamerafunksjonen på mobilen din. Om du besøker oss på trap.no er det også mulig å finne en lenke til spørreundersøkelsen der. På forhånd takk! Vi takker dessuten for følget her til siste siden.

KULTURRÅDET
Arts Council
Norway

VIKEN
FYLKESKOMMUNE

Oslo kommune

FRITT ORD